

Шиян Д.В.

д. е. н., професор
ХНЕУ ім. Семена Кузнеця

Шиян Н.І.

д. е. н., професор
НТУ «ХП»

Севрюкова Є.О.

аспірант
ХНЕУ ім. Семена Кузнеця

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ВПЛИВУ РІВНЯ ДОСТУПНОСТІ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ НА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

В сучасному розвитку світогосподарських зав'язків людський капітал розглядається як важливий елемент формування інноваційної економіки, економіки знань [1]. Саме рівень розвитку людського капіталу є важливим у створенні основи економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності суспільства. Йому належить провідна роль в рівні цифровізації економіки, під якою розуміють процес впровадження цифрових технологій, інновацій та рішень в усі сфери діяльності людини, яка реалізується в умовах доступності населення до інформації в мережі Інтернет [2].

Традиційно розвиток технологій, сприяючи зростанню людського капіталу, суттєво полегшував життя людини, сприяв зростанню рівня продуктивності праці. Результатом цього процесу ставало підвищення рівня задоволення потреб людини, покращення ступеня захисту її здоров'я, довголіття. Сучасні технологічні зміни суттєво поглиблюють ці процеси, при цьому в географічному просторі виникає проблема ступеня доступу населення до них і впливу їх на добробут та якість життя населення [3,4].

Дана проблема є актуальною і для населення України яке проживає у великих містах і сільських територіях. Проблема бачиться у тому, що різний доступ до інформації в сучасному світі призводить до диференціації рівня доходу, а відповідно до розшарування величини його витрат на продукти харчування, на охорону здоров'я, освіти та ін.

Метою даного дослідження було визначення впливу рівня доступу до мережі Інтернет домогосподарств великих міст і сільських територій України на величину їх грошових доходів і споживчих витрат. Дослідження здійснювалося з використанням даних Державного комітету статистики України за 2020 і 2021 рр. [5]. Кількість домогосподарств, які досліджувалися у 2020 р. дорівнювала 7850 домогосподарств, а у 2021 р. 7615 домогосподарств.

На першому етапі дослідження було здійснено порівняння рівня грошових доходів домогосподарств великих міст і сільських територій. Рівень грошових доходів домогосподарств у великих містах у 2020 р. був на 20 % вищим, ніж рівень доходів домогосподарств у сільських територіях. В 2021 р. ця відмінність дорівнювала 23,4 %.

Рівень грошових доходів домогосподарств, які мали доступ до мережі Інтернету у 2021 р. у великих містах перевищував рівень доходів домогосподарств, які не мали доступу до Інтернету в 2,2 рази. В сільській місцевості ця відмінність склала 1,2 рази.

Величина споживчих витрат домогосподарств у великих містах, які мали доступ до мережі Інтернет на м'ясо перевищувала їх величину у домогосподарствах, в яких був відсутнім доступ до мережі Інтернет у 1,7 рази. В домогосподарствах сільських територій ця відмінність дорівнювала 2 рази. Ще більшою була різниця по величині споживчих витрат по фруктам, особливо по домогосподарствам сільських територій. Оцінка надійності розбіжностей середнього значення за аналізованими видами споживчих витрат здійснювалася з використанням методу порівняння Т-середніх. Не випадковість по ним дорівнює майже 100 % ($p=0,0000$).

Найбільшою різниця серед домогосподарств великих міст і сільських територій, що мали доступ до мережі Інтернет і не мали такого доступу виявилася у споживчих витратах на освіту. У 2021 р. по великим містам вона дорівнювала 662,3 рази, по домогосподарствам сільських територій – 79,7 разів.

Таким чином, зроблене дослідження дозволяє зробити наступні висновки. По-перше, існує суттєва різниця у величині грошових доходів і споживчих витрат в домогосподарствах великих міст і сільських територій, які мають і які не мають доступу до мережі Інтернет. Ситуація на сільських територіях є більш складною. Сільське населення витрачає суттєво менше на освіту ніж міське. Має місце дуже значна різниця у витратах у домогосподарствах сільських територій із доступом і без доступу до Інтернету. Домогосподарства сільських територій, які не мають доступу до Інтернету, фактично не мають витрат на освіту, що ставить проблему втрати людського капіталу сільських територій України. По-друге, державна політика повинна бути спрямована у майбутньому на підключення незаможних домогосподарств до мережі Інтернет з метою підвищення якості їх життя та можливостей отримання інформації та освіти.

Список використаних джерел

1. Формування професійних компетентностей в умовах інформаційної економіки: монографія / В. С. Пономаренко, Г. В. Назарова, К. Г. Наумік та ін. Харків: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 220 с.
2. Chala N., Poplavska O. Digital economy: impact on the socio-economic transformation in Ukraine. Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. 2020. Том 5. Випуск 1. С. 124-130.
3. Zwane T. The causal effect of education on earning in urban and rural South Africa: a further update. Human Development Problems. 2020. № 1 (39). P.79–94.
4. Колот А.М. Герасименко О.О. Безумовний базовий дохід у дзеркалі нової соціоекономічної та епідеміологічної реальності. Демографія та соціальна економіка. 2022. № 1(47). С.103-124.
5. Обстеження умов життя домогосподарств. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.htm